

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.nayka.com.ua | № 7, 2021 | 29.07.2021 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.7.74](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.7.74)

УДК 378.147:37.018.43

*Я. П. Іщенко,
к. е. н., доцент кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки,
Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця
ORCID: 0000-0002-6819-5997*

ЛЕКЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

*Ya. Ishchenko
PhD in Economics, Associate Professor,
Vinnytsia National Agrarian University (Vinnytsia)*

LECTURE AS AN ELEMENT OF FORMATION THE PROFESSIONAL COMPETENCIES FOR PART-TIME STUDENTS OF HIGHER EDUCATION IN SPECIALTY OF ACCOUNTING AND TAXATION

Виходячи із прогнозованого зростання зайнятості у сільському господарстві, зростає актуальність підготовки висококваліфікованих кадрів для цієї стратегічної галузі. Визначено, що формування професійної компетентності має свою специфіку не лише на різних етапах навчання, а й в процесі підготовки фахівців за різними формами навчання (денна, заочна, дистанційна). Наведено особливості, мету та завдання основної форми проведення навчальних занять у закладах вищої освіти – лекції. Виокремлено основні вимоги до проведення лекції. Окреслено основні види традиційної та нетрадиційної лекції. На основі анкетування здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання факультету обліку та аудиту Вінницького національного аграрного університету проаналізовано та узагальнено запити і потреби в інформації, яку студенти отримують на лекції. Обґрунтовано методичні прийоми викладання лекцій з облікових дисциплін, що враховують особливості форми навчання та контингенту студентів-заочників для формування і поглиблення їх професійних компетентностей.

Starting from the projected growth of employment in agriculture, the relevance of training highly qualified personnel for this strategic area is growing. It is determined that the formation of professional competence has its specialty not only at different stages of training, but also in the process of training specialists for different forms of training (full-time, part-time, distance). The lecture is the quintessence of knowledge in the discipline and traditionally concentrates a large amount of them. To form the material of the lecture the teacher uses his own knowledge and practical experience; knowledge accumulated by others; proceeds from modern needs of applicants in the specific information; summarizes and presents material using modern methods.

Peculiarities, purpose and tasks of the main form of conducting educational classes in higher education institutions - lectures are given. The main requirements for the lecture are highlighted. The main types of traditional and non-traditional lectures are outlined.

When giving lectures on professional disciplines for part-time students, it should be taken into account that students have significant information on many issues, know the practice. In addition, if the contingent of full-time students is more or less homogeneous in terms of training degree, then on the flow of part-time students on the one hand there are students who have a solid practice in the chosen specialty, and on the other - students who came immediately after school, or whose activities are not yet related to work in the specialty.

Based on the questionnaire of full-time and part-time higher education students of the Faculty of Accounting and Auditing of Vinnytsya National Agrarian University, the requests and needs for information that students receive at lectures are analyzed and generalized. Methodical methods of lecturing in accounting disciplines are substantiated, which take into account the peculiarities of the form of education and the contingent of part-time students for the formation and deepening their professional competencies.

Given the different level of special training of part-time students, the introductory lecture should conduct a survey of students to determine the level of their professional training; the part of students working in the specialty and their requests for information. On the basis of such research it is necessary to adjust the content and structure of the lecture course on professional disciplines that will allow to reach the didactic purposes of lectures.

Ключові слова: *освітній процес; програмні компетентності; програмні результати; заочна форма навчання; навчальне заняття; лекція; фахові дисципліни; облікові дисципліни.*

Keywords: *educational process; program competences; program results; correspondence form of study; part-time; educational lesson; lecture; professional disciplines; accounting disciplines.*

Постановка проблеми. На сьогодні ринок праці висуває високі вимоги до фахівців. Отримання інтегральних, загальних та фахових компетентностей, що дозволяють особистості бути конкурентоспроможною на ринку праці, забезпечують заклади вищої освіти. Наявність в Україні заочної форми навчання дозволяє здобути певний рівень освіти і кваліфікації без відриву від виробництва.

Організація навчального процесу на заочній (дистанційній) формі навчання здійснюється закладом вищої освіти згідно до положень Закону України «Про вищу освіту», державних стандартів освіти, інших законодавчих актів України з питань освіти.

З одного боку, обсяг, структура і якість компетентностей студента, що навчається на заочній формі, мають відповідати вимогам державного стандарту освіти та освітньо-професійній програмі відповідної спеціальності та освітнього рівня. З іншого боку, заочна форма навчання значно відрізняється від денної форми зокрема кількістю аудиторних занять, графіком навчального процесу, контингентом студентів тощо. Всі ці особливості слід враховувати в навчальному процесі, зокрема і при підготовці та проведенні лекційних занять.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема вдосконалення форм та методів навчання у вищій школі присвячені праці О.Ф. Вербило, Ю.М.Козловського, О.В. Левчук, І.Й. Яремко та інших науковців.

В умовах глобалізації економіки, міжнародної стандартизації обліку і фінансової звітності постає проблема підготовки висококваліфікованих кадрів за фахом облік і оподаткування. Розвиток інтеграційних процесів в Україні, в тому числі в системі вищої освіти і науки України, вимагає впровадження європейських норм і стандартів освіти, запровадження в системі вищої освіти передового досвіду форм та методів навчальної роботи передових зарубіжних та вітчизняних вищих навчальних закладів.

Ціль статті. Метою даної публікації є обґрунтування методики викладання лекцій з облікових дисциплін студентам заочної форми навчання для формування їх професійної компетентності.

Виклад основного матеріалу. Розвиток освітнього процесу – це відповідь на виклики суспільства, тенденції розвитку економіки та прагнення особистості до становлення та самореалізації.

Вінницький національний аграрний університет готує фахівців з обліку та оподаткування для всіх галузей економіки і, передусім, для сільського господарства. Сільське господарство є бюджетоутворюючою галуззю України, яке забезпечує економічну та продовольчу безпеку держави. За аналітичним звітом щодо професійно-кваліфікаційного прогнозування в Україні очікується стійке зростання зайнятості у сільському господарстві, лісовому господарстві і рибному господарстві (+30.6%), фінансовій діяльності і страхуванні (+16.6%) (табл. 1).

Таблиця 1.
Прогноз зайнятості в Україні за секторами економіки, %

№	Сектор	2015 р	2011 р.	2020 р.	2025 р.
1	Сільське господарство, лісове господарство, рибне господарство	100.0	154.7	121.1	130.6
2	Виробництво	100.0	118.8	109.3	119.1
3	Будівництво	100.0	112.1	98.6	101.1
4	Гуртова і роздрібна торгівля	100.0	107.7	94.5	98.9
5	Інформаційні технології та комунікації	100.0	101.7	93.4	89.8
6	Фінансова діяльність і страхування	100.0	110.3	109.6	116.6
7	Освіта	100.0	100.6	94.9	94.0

Джерело: сформовано автором на основі [1]

Система професійної освіти, орієнтована на компетенції, вимагає зміни усієї парадигми професійної освіти, у тому числі зміни методів навчання, оцінки, шляхів забезпечення її якості. Зміни в підходах до навчання торкаються передусім перенесення акценту з процесу на результати навчання, ролей викладача і студента у процесі навчання, організації навчання, динаміки навчальних програм, методів оцінки тощо [2].

Згідно із Законом України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII, компетентність - здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей [3].

Формування професійної компетентності має свою специфіку не лише на різних етапах навчання, а й в процесі підготовки фахівців за різними формами здобуття вищої освіти (рис. 1).

Заочна форма здобуття вищої освіти - це спосіб організації навчання здобувачів вищої освіти шляхом поєднання навчальних занять і контрольних заходів під час короткочасних сесій та самостійного оволодіння освітньою програмою в період між ними. Тривалість періоду між навчальними заняттями та контрольними заходами не може бути меншою, ніж один місяць [3].

Освітній процес у закладах вищої освіти, в тому числі і для студентів заочної форми навчання, реалізується з використанням таких форм навчання, як навчальні заняття, самостійна робота студентів, практична підготовка, контрольні заходи.

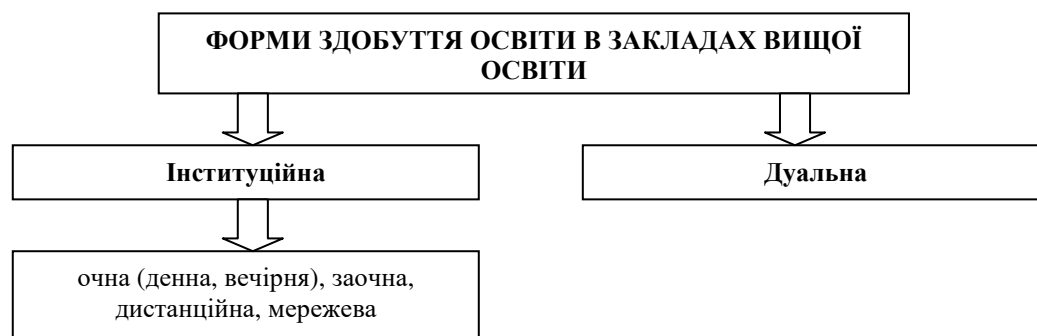

Рис. 1. Форми здобуття вищої освіти

Джерело: сформовано автором на основі [3]

Основними видами навчальних занять у вищих навчальних закладах є:

- лекція;
- лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття;
- консультація.
- інші види навчальних занять визначаються у порядку, встановленому закладом вищої освіти.

Навчальні заняття в закладі вищої освіти мають забезпечити сучасні вимоги до якісної освіти. Закон України «Про вищу освіту» [3] визначає якість вищої освіти як відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості .

Лекція - основна форма проведення навчальних занять у вищому навчальному закладі, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу. Це інформаційна, методологічна і організаційна основа для всіх інших форм навчальних студентів [5].

Лекція є квінтесенцією знань з навчальної дисципліни і традиційно концентрує великий їх обсяг. Для

формування матеріалу лекції викладач використовує власні знання та практичний досвід; знання, накопичені іншими; виходить із сучасних потреб здобувачів в конкретній інформації; узагальнює та подає матеріал, використовуючи сучасні методи.

Виходячи із інформативної функції лекції, її основною метою є надання здобувачам систематизованої інформації, що становить основу фахових знань із навчальної дисципліни та яка розвиває пізнавальну і професійну зацікавленість. При цьому лектор окреслює стан і перспективи розвитку, виокремлює проблеми, концентрує увагу на найсуттєвіших, найголовніших питаннях теми.

Обсяг лекційного курсу визначається навчальним планом для студентів денної чи заочної форми навчання відповідної спеціальності. Тематика лекцій визначається робочою навчальною програмою чи силабусом відповідної навчальної дисципліни з врахуванням формування програмних компетентностей здобувачів.

В Положенні про організацію та методику проведення навчальних занять у Вінницькому національному аграрному університеті виокремлено основні вимоги до проведення лекції, це:

- високий науковий рівень інформації, що викладається;
- великий обсяг чітко й компактно систематизованої та методично обробленої сучасної наукової інформації;
- доказовість та аргументованість суджень, що висловлюються;
- достатня кількість наведених переконливих фактів, прикладів, текстів та документів, схем, креслень, фотографій, відеоряду;
- активізація мислення здобувачів вищої освіти, постановка питань для самостійного висловлювання власних проблем та шляхи їх вирішення, що обговорюються; - аналіз різних точок зору на вирішення поставлених проблем;
- виведення головних думок і положень, формулювання висновків;
- роз'яснення нових термінів та понять;
- надання студентам можливості слухати, усвідомлювати, бачити та стисло записувати інформацію;
- вміння встановлювати безпосередній контакт з аудиторією;
- використання дидактичних матеріалів та технічних засобів навчання;
- застосування основних матеріалів тексту, конспекту, блок-схем, таблиць, графіків тощо [5].

Лектор самостійно обирає форми і засоби доведення матеріалу лекції до здобувачів. Лекція може бути проведена як в традиційній (класичній) формі так і в нетрадиційній (інноваційній) формі. Серед традиційних лекцій виділяють вступну, інформаційну, завершальну, оглядову. До нетрадиційних лекцій відносять міні-лекцію, багатоцільову лекцію, проблемну лекцію, лекцію-брейнстормінг, лекцію із заздалегідь запланованими помилками, лекцію-конференцію, лекцію-«круглий стіл», лекцію-бесіду, лекцію-диспут, лекцію-візуалізацію, інтерактивну лекцію, бінарну лекцію тощо.

Найбільш поширеним видом серед традиційних лекцій є інформаційна лекція. На такій лекції лектор знайомить студентів із блоком логічно завершеної наукової інформації, що розкриває основний зміст конкретної теми. Наприкінці лекції викладач повідомляє, який матеріал щодо теми лекції студенти мають опрацювати самостійно, та в якій формі слід подавати результати самостійної роботи.

Однією з умов підвищення якості підготовки фахівців є ефективне використання можливостей самостійної роботи студентів як впродовж занять, так й у процесі підготовки до них. Це можна зробити зокрема за допомогою нетрадиційних лекцій, на яких студенти не лише дізнаються щось нове, але й уточнюють, розширюють, узагальнюють, систематизують знання, які здобули самостійно. Лекції набувають діалогічного характеру, студенти змінюють позицію від пасивних слухачів лекцій до співавторів. Таким чином, зростає рівень засвоєння інформації та впевненість студентів у своїх силах, розвиваються мотивація і навички самостійної пізнавальної діяльності [5].

В умовах нетрадиційної лекції процес підготовки до неї викладача відрізняється порівняно з підготовкою до традиційної. Лектор консультує студентів, відслідковує та аналізує результати їхнього тестування, переглядає питання, які надійшли від студентів. За результатами такої підготовчої роботи він коригує зміст наступної лекції, планує форму її проведення. Під час самої лекції викладач організовує активне обговорення студентами питань лекції, надає можливість їм виступити з доповненнями, поділитися цікавою інформацією, знайденою під час підготовки до лекції.

При читанні лекцій з фахових дисциплін для студентів заочної форми навчання потрібно враховувати, що слухачі володіють значною інформацією з багатьох питань, знають практику. Крім того, якщо контингент студентів денної форми навчання більш – менш однорідний щодо ступеня підготовки, то на потоці слухачів заочної форми навчання з одного боку є студенти, які мають солідну практику діяльності за обраною спеціальністю, а з іншого – студенти, які прийшли одразу після школи, чи діяльність яких, поки що, не пов'язана із роботою за фахом. Лектору, що проводить заняття на денній та заочній формах навчання необхідно врахувати ці особливості при підготовці лекцій.

По – перше, певна частина лекції повинна виділятися для відповідей на запитання. Із свого досвіду можемо зазначити, що студенти заочної форми навчання здебільшого аудиторія зацікавлена, їх, як практикуючих фахівців, турбує багато питань відповіді на які вони очікують отримати від лектора. Тому, при проведенні лекційного заняття для студентів заочної форми навчання доцільно виділити більше часу саме для інтерактивного спілкування зі студентською аудиторією. При цьому (знову ж таки з власного досвіду) лекція

стає цікавішою, активізує аудиторію, коли запитання задають не в кінці заняття а в його процесі. Так як це нетрадиційно для проведення лекцій, аудиторію про таку організацію заняття слід повідомити на його початку.

По – друге, виходячи із того, що контингент студентів-заочників має різний рівень спеціальної підготовки, лектору необхідно побудувати заняття так, щоб воно було корисним і цікавим для всіх.

На сьогоднішній день, наприклад, викликає сумнів доцільність інформаційного типу лекцій (коли за час заняття студентам надається максимально можливий обсяг інформації). Адже сучасне студентство має широкі можливості в доступі до різноманітних інформаційних джерел. А недоліком такої методики викладання лекцій є пасивне сприйняття студентами лекційного матеріалу.

Тому, доцільно впроваджувати в практику читання проблемних лекцій хоча б за деякими темами курсу. Проблемні питання такої лекції обговорюються більш глибоко на семінарських та практичних заняттях. Вирішення їх студенти пропонують в курсових та дипломних роботах. Така практика значно активізує наукову роботу студентів. Хоча, щодо активності в науковій роботі, у студентів заочного відділення вона об'єктивно нижча (так як в основному це фахівці - практики). Це наглядно видно із невеликого дослідження, проведеного нами.

Нами було проведено опитування студентів другого, третього та четвертого курсів факультету обліку та аудиту Вінницького національного аграрного університету. Було поставлено одне запитання: «Чого ви очікуєте від лекцій з облікових дисциплін, як форми навчальної роботи?» І запропоновано наступні варіанти відповідей:

1. Максимального викладення теоретичної інформації з можливістю якнайбільше законспектувати.
2. Короткого викладення основних концепцій для конспектування. В цьому випадку викладач має можливість витратити більше часу для пояснення матеріалу, для наведення конкретних прикладів, для демонстрації матеріалу.
3. Лекція має бути проблемною. (Викладач виносить на розгляд аудиторії проблемні питання з теми лекції, різні точки зору на їх вирішення для того, щоб студент міг зробити самостійні висновки, знайти шляхи виходу із проблемної ситуації).
4. Ваш варіант.

Перший варіант передбачає найменшу самостійну, творчу роботу студентів. Другий і третій – передбачає активні дії студента, активне мислення, як під час лекції, так і після неї.

Результати опитування показано в таблиці 2.

Таблиця 2.
Результати анкетування студентів факультету обліку та аудиту
Вінницького національного аграрного університету

Курс	Варіанти відповідей									
	1		2		3		4		Разом	
	кількість	%	кількість	%	кількість	%	кількість	%	кількість	%
Денна форма навчання										
2	22	51	6	14	12	28	3	7	43	100
3	11	30	10	27	14	38	2	5	37	100
4	7	23	5	17	18	60	-	-	30	100
Разом	40	36	21	19	44	40	5	5	110	100
Заочна форма навчання										
2	14	29	22	46	12	25	-	-	48	100
3	13	26	31	62	6	12	-	-	50	100
4	18	33	29	54	6	11	1	2	54	100
Разом	45	30	82	54	24	15	1	1	152	100

Джерело: сформовано автором

Всього приймало участь у анкетуванні 110 студентів денної форми навчання та 152 студенти заочної форми. Як бачимо, значна кількість респондентів денної форми (біля 36%), відповіли, що лекція повинна носити інформаційний характер. Проте більшість із цих студентів – другокурсники, які ще недостатньо знайомі з специфікою облікових дисциплін. Більшість же студентів старших курсів хочуть, щоб лекції були проблемними. Це пояснюється більшою їх обізнаністю із практикою бухгалтерського обліку, необхідністю застосування своїх знань для наукових досліджень та на практиці. Студенти старших курсів більш усвідомлюють свою майбутню спеціальність і розуміють, що для успішної роботи їм необхідно вміти мислити самостійно, самостійно знаходити виходи із проблемних ситуацій.

Структура відповідей студентів заочної форми навчання дещо відрізняється від цієї картини. Тут найбільший відсоток на всіх курсах припадає на другий варіант відповідей, що свідчить про прагнення здобувачів заочної форми навчання не просто пасивно конспектувати матеріал, а отримати конкретні і зрозумілі відповіді на питання, що стосуються в багатьох випадках уже нинішньої їх роботи. Це, в основному, питання оподаткування, проблеми зміни в законодавстві, застосування міжнародних стандартів обліку та звітності тощо.

Невелика кількість третього варіанту відповідей пояснюється, на нашу думку, меншою зацікавленістю

студентів заочної форми навчання науковою діяльністю.

По-третє, доцільно (особливо для студентів заочної форми навчання) організувати читання окремих лекцій з проблем, що стосуються даної навчальної дисципліни, але не охоплені навчальною програмою, провідними вченими або спеціалістами-практиками.

У результаті врахування інформаційних запитів та потреб здобувачів заочної форми навчання при викладанні облікових навчальних дисциплін у студентів повинні сформуватись наступні програмні компетентності та програмні результати (згідно зі Стандартом вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти):

Інтегральні компетентності – здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері професійної діяльності з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях;
- звички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність діяти відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.

- здатність організувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами менеджменту підприємства.

- здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації обліку, контролю, планування та оптимізації податкових розрахунків.

- вміння формувати фінансову звітність за міжнародними стандартами, інтерпретувати, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень.

Програмні результати:

- знати теорію, методику і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження;

- уміти організувати, розвивати, моделювати системи обліку і координувати діяльність облікового персоналу з урахуванням потреб менеджменту суб'єктів господарювання;

- володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання;

- визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації;

- розробляти внутрішньо фірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання;

- обґрунтовувати вибір оптимальної системи оподаткування діяльності суб'єкта господарювання на підставі діючого податкового законодавства;

- формувати фінансову звітність за національними та міжнародними стандартами для суб'єктів господарювання на корпоративному рівні, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень [7].

Другий (магістерський) рівень вищої освіти передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності до розв'язування задач дослідницького та/або інноваційного характеру у певній галузі професійної діяльності [3].

Висновки і пропозиції. Таким чином, організація та методика навчальних занять і перш за все лекцій (особливо з фахових дисциплін) обов'язково повинні враховувати особливості організації заочної форми навчання та контингенту студентів-заочників. Зважаючи на різний рівень спеціальної підготовки здобувачів заочної форми навчання, на вступній лекції варто провести анкетування студентів з метою визначення рівня фахової підготовки здобувачів; частки здобувачів, що працюють за фахом та їх запитів щодо отримання інформації. На основі такого дослідження слід коригувати зміст та структуру лекційного курсу з фахових дисциплін, що дозволить досягнути дидактичних цілей лекцій.

Список використаних джерел.

1. Аналітичний звіт щодо професійно-кваліфікаційного прогнозування в Україні. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nrk/Analitichni-materialy/2-analitichniy-zvit-shchodo-profesiyno-kvalifikatsiyogo-prognozuvannya-v-ukraini.pdf> (дата звернення 18.06.2021).

2. Козловський Ю.М., Яремко І.Й. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з обліку та аналізу. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Випуск 22. С. 940-944. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/176.pdf>

3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 21.06.2021).

4. Левчук О.В. Умови формування професійної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму в процесі математичної підготовки. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. №8. С. 46-55.

5. Положення про організацію та методику проведення навчальних занять, відкритих занять, взаємовідвідування та контрольних заходів моніторингу якості проведення навчальних занять у Вінницькому національному аграрному університеті https://vsau.org/assets/images/content/dokPDF/polozhenya-metodika-proved_vidkritih_zanjat.pdf (дата звернення 21.06.2021).

6. Положення про організацію освітнього процесу у Вінницькому національному аграрному університеті <https://vsau.org/assets/images/content/dokPDF/organaz-osv-procesy-polozhenya.pdf> (дата звернення 21.06.2021).

7. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.11.2018 р. № 1260. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/071.pdf> (дата звернення 21.06.2021).

References.

1. Ministry of Education and Science of Ukraine, Analytical report on professional qualification forecasting in Ukraine, available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nrk/Analitichni-materialy/2-analitichniy-zvit-shchodo-profesiyno-kvalifikatsiynogo-prognozuvannya-v-ukraini.pdf> (Accessed 18 June 2021).

2. Kozlovskiy, Yu.M. and Yaremko, I.Y. (2018), "Formation of professional competence of future specialists in accounting and analysis", *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, vol. 22, pp. 940-944, available at: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/176.pdf> (Accessed 21 June 2021).

3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine "On higher education", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (Accessed 21 June 2021).

4. Levchuk, O.V. (2019), "Conditions for the formation of professional competence of future specialists in the field of tourism in the process of mathematical training", *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*, vol. 8, pp. 46-55.

5. Vinnytsia national agrarian university, Regulations on the organization and methodology of training, open classes, mutual visits and control measures to monitor the quality of training at Vinnytsia National Agrarian University, available at: https://vsau.org/assets/images/content/dokPDF/polozhenya-metodika-proved_vidkritih_zanjat.pdf (Accessed 21 June 2021).

6. Vinnytsia national agrarian university, Regulations on the organization of the educational process at Vinnytsia National Agrarian University, available at: <https://vsau.org/assets/images/content/dokPDF/organaz-osv-procesy-polozhenya.pdf> (Accessed 21 June 2021).

7. Ministry of Education and Science of Ukraine (2018), Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine "Standard of higher education in specialty 071 "Accounting and Taxation" for the first (bachelor's) level of higher education", available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/071.pdf> (Accessed 21 June 2021).

Стаття надійшла до редакції 05.07.2021 р.